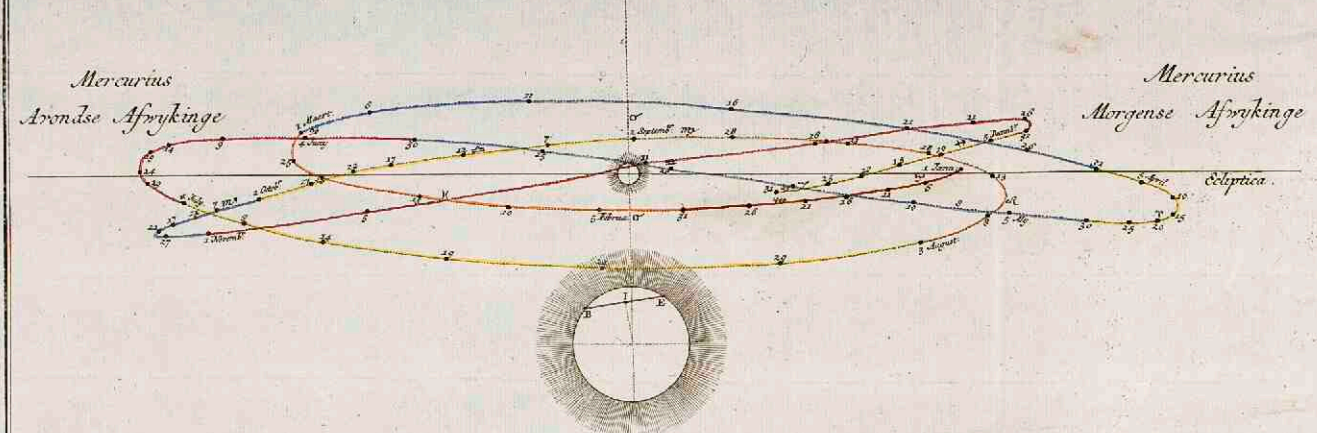

Fig. 1. De loop van Mercurius om de zonne des jaars 1736 beneffens de verschyning in dezelve den 11 november des s'middags [en] Fig. 2. Vertooninge van een aanmerkelyke maan eclips gevallende a^o: 1736 den 26 maart savonts [en] Fig. 3. Vertooninge van de tweede geheele maans verduysteringe a^o: 1736 tusschen den 19 en 20 septembr: snagts [en] Fig. 4. Vertooninge van de merkwaardige zons verduysteringe, invallende op den 4 october savonts 1739

Pamflet voor de hemelverschijnselen voor 1736

<https://hdl.handle.net/1874/33155>

De Loop van MERCURIUS om de ZONNE des Jaars 1736
Beneffens de Verschijning in dezelve den 21 November des 8 Middags.

VERKLARINGE
OVER DEN
LOOP VAN MERCURIUS.

MERCURIUS een van de 7 Planeten of Dwaalsterren, heeft zyn loop zoo na om de Zonne, dat hy deszelfs draalen, of des Zons lichaam niet veel min of meer dan 28 graden kan ontwyken; en dienvolgens zelden kan gezien worden; welk geluk ik maar eenmaal gehad hebbe, om hem met bloote oogen een minut of twee in zyn avond afwykinge te zien.

Aanmerkt men zyn loop, die wonderbaarlyk is om de Zonne, dewelke ik de Liefhebbers alhier in Fig. 1. voordrage, beginnende met den 1. January, loopende van daar direct, met het gevolg der teekenen tot den 25. February, alwaar hy voor deeze keer in zyn grootste avond afwykinge is; van daar is zyn loop (na ons gezigt) retrogradus of rugwaarts tot den 12. April; zynde dan in zyn morgen afwykinge zichtbaar; en men zal hem gemaklyk met bloote oogen 's morgens by heldere lugt konnen zien; (In deeze loop is Mercurius tweemaal de Zonne gepassert, eens met een Zuyder breedte beneden omtrent den 1. February, en eens den 13. Maart met een Noorder breedte boven dezelve heen). Vervolgens neemt hy zyn keer wederom directelyk, en passert ten derdenmaal de Zonne met een kleine Noorder breedte omtrent den 21. May, komt also in zyn avond afwykinge den 24. Juny, en zal alsdan goet te zien zyn. Van daar wederom retrogradus of rugwaarts af tegen het gevolg der Teekenen, passert hy met een groote Zuyder breedte de Zon, en komt den 10. August wederom in zyn morgen afwykinge. Van daar wederom boven de Zonne heen tot zyn avond afwykinge den 23. October, en loopt retrogradus of rugwaarts voorby de Zonne, op den 11. November. De Zienlyke Tyd voormiddag ten 9 uren 33 min. het Begin in B. het midden in I. ten 11 uren 24 m. en het Einde in E. ten 1 uur 15 m. hebbende Mercurius als dan 12 m. 8 sec. Noorder toeneemende breedte, staande 2 met de \odot als dan 19 gr. 23 m. in de Schorpion w. na de Meridian te Amsterdam. Deze Verschijninge konnen alle Curieuse Liefhebbers, 't zy door een Camera Obscura, of door geveerde Glazen met een daar toe dienende Tubus observeren, en konnen deeze Sterre als een zwarte vlekke door de Zonne zien passeren, het welke voor alle Liefhebbers wat raars is. Verzoekende ondertuffchen, indien iemand mogte het geluk hebben om deeze Verschijninge te observeren, my dezelve te communiceren, 't zal van myne kant wederom geschieden.

Deze Hemelsche Verschijninge is niet meer (voor zoo veel my bewust is) als zevenmaal geobserveert of waargenomen.

De Eerste Observatie is waargenomen Anno 1631. den 7. November oude Styl, 's morgens ten 7 uren 58 m. te Parys, van de Koninglyke Mathematicus Petrus Gallendus, dewelke de eerste in de Wereld is geweest, die het geluk gehad heeft.

De Tweede Verschijninge is voorgevallen Anno 1651. den 3. November Nieuwe Styl. Maar dewyl dezelve alhier by nacht geviel, zoo heeft Jeremias Schackerlae de mooyte genomen, om na Suratte in Oost-Indien te vaaren, en heeft aldair geobserveert 's morgens ten 6 uren 40 m.

De Derde Observatie is gehouden Anno 1661. den 3. May Nieuwe Styl te Dantzig, van den beroemden Heer Hevelius, 's avonds ten 6 uren 8 m. en van andere meer.

De Vierde Observatie of Verschijninge is geschied Anno 1677. den 7. Novemb. Nieuwe Styl, van Mr. Joh. Carl. Gallet, 's middags ten 0 uren 39 m. te Avignon in Frankryk.

De Vyfde Verschijninge is geschied Anno 1690. den 10. November, en geobserveert van den beroemden Heer van Wurtzelbau te Nuremberg: En de Uytgang bevondens 's morgens ten 8 uren 56 min. En van andere meer.

De Zesde Conjunction is geweest 1697. den 3. Novemb. Nieuwe Styl, en is op verscheide Plaatsen geobserveert; als te Parys van Cassini, de La Hire, &c. en bevondens de ware tyd der Conjunctione aldaar 5 uren 58 m. 3 sec. 's morgens, en de Locus Solis 11 gr. 33 m. 50 sec. in m.

Eindelyk de Laatste maal is de Conjunctione geweest Anno 1723. den 9. November Nieuwe Styl; en geobserveert van den Koninklyken Astronomus te Parys den Heer de L'Isle, en bevondens het midden 's namiddags ten 5 uren 23 m. 30 sec. Dusver voor zoo veel my van de Observatie bewust is. Afstekende, wenschen zay de Koninklyken Astronomus veel plezier en vermaak in deeze vaare Verschijninge.

VERKLARINGE
VAN DE
VERDUYSTERINGE DER MAANE.

Fig. 2. vertoont een gehele Maans Verduyfteringe, dewelke gevalt Anno 1736 den 26 Maart 's avonds: dewelke van duym tot duym berekent hebbe zoo als in de Fig. aangetoont is.

't Begin 's avonds ten 10 uren 31 minuten, het midden ten 12 uren 17 m.

't Begin der Verligting ten 1 uur 7 minuten, 't eynde ten 2 uren 4 minuten.

Fig. 3. vertoont een aanmerkelyke Maans Verduyfteringe deszelven Jaars 1736. tusschen den 19 en 20 September, het begin 's nachts ten 1 uur 27 minuten, 't midden ten 3 uren 26 minuten, het begin der Verligtinge ten 4 uren 53 minuten, het eynde ten 5 uren 25 m.

En de Maan gaat onder 's morgens ten 6 uren 0 minuten: zoo dat het einde nog 45 m. voor de Maans Ondergang is. Alles na de Meridian van Amsterdam, en na de beroemde Tafels van de La Hire berekent. 't Waar voorder te wenschen dat deze by helder Weer van de Liefhebbers mogt geobserveert worden, om daar door een groot voordeel de Astronomie toe te brengen, waar toe ik het beste wensche.

Nadien veele Sterrekundigen van meening zyn, dat de Aardkloot niet rond is, maar ovaal: dat is na beyde Polen spits toeloopt: dien volgens zal men klaar kunnen zien in deze Eclipse (dewyl ze beide zoo na by de doorsnydinge van γ en α vallen) dat de Verdonkering van de Aardklootschaduw, niet rond in de Maane zal vallen; maar als met een rechte lyn het Maans verligte rond affnyden.

In tegendeel, indien deze Eclipse maar ten dele was geweest; dat is indien de bovenkant van de Aardklootschaduw, de Maans lichaam maar voor een gedeelte had afgesneden, zoo zoude het verligte deel der Maan als met een haak worden afgesneden. Het welke de curieuse Liefhebbers by tyd en gelegentheid konnen observeren.

By de eerste Eclipse grootste verduyftering ziet men de slonkerende Ster Spica Virginis, beneven de Maan ter linkerhand, en nadert dezelve. De verdere Speculatie geve ik aan de Liefhebbers over om die te observeren.

De 4de Vertoning is een merkwaardige Zons verduyftering, welkers begin gevalt te Amsterdam, gelyk te zien is, 's avonds ten

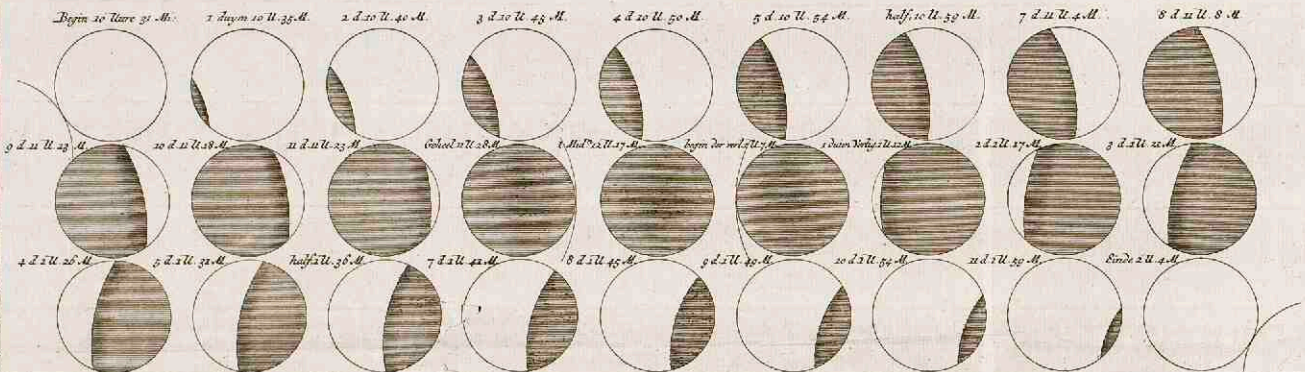
- 1 Duym verduyftert ten 5 uren 5 minut.
- 2 Duym verduyftert ten 5 uren 13 minut.
- 3 Duym verduyftert ten 5 uren 20 minut.
- 3 Duym verduyftert ten 5 uren 28 minut.
- 3 Duym verduyftert ten 5 uren 34 minut.

staande de Zons Centrum te gelyk in de Horizont, gaande vervolgens 32 duym over de Noordzyde verduyftert onder: 't geen by helder weer, en gelegentheid kan nagepeurt worden.

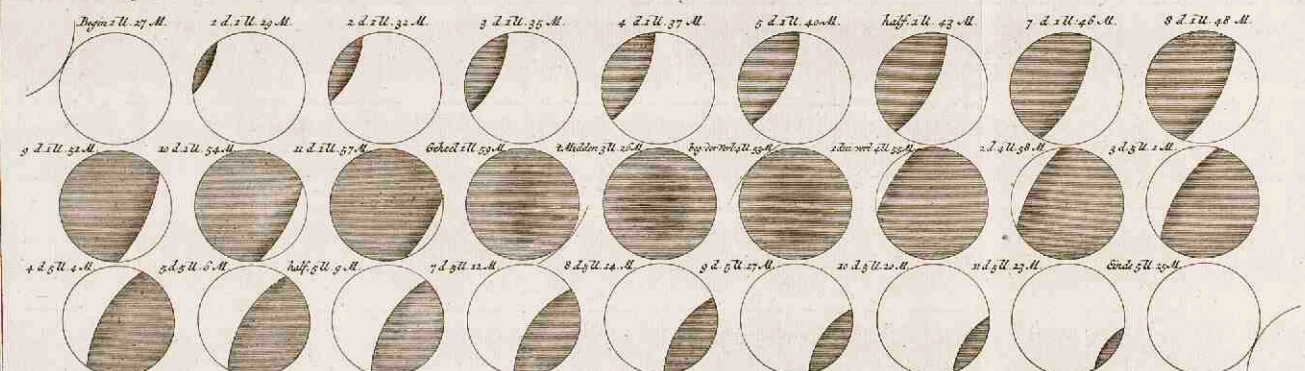
Nota. Deze zichtbare Zons verduyftering is in de Hollandische Almanach van Mr. Jan van Dam enz. onzichtbaar gestelt: daarom verzoekte ik alle Liefhebbers om de waarheid hier van te onderzoeken.

U. D. W. D.
SYMON PANSEER,
Stads Mathematicus, Leereester der Navigatie
en Wiskonst tot Embden.

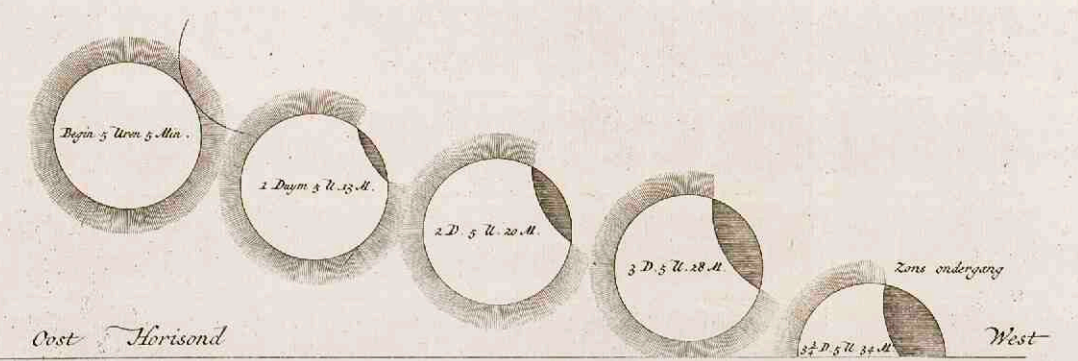
Vertooninge van een Aanmerkelyke MAAN ECLIPS gerallende A^o 1736 den 26 Maart Savonts.

Vertooninge van de Tweede Gehele MAANS VERDUYSTERINGE A^o 1736 tusschen den 19 en 20 Septemb^r Savonts.

Vertooninge van de Merkwaardige ZONS VERDUYSTERINGE, invallende op den 4 October Savonts.

te Amsterdam by R. en J. Ottens.